

EL 9 MÓN

MONOGRÀFIC ESPECIAL
SOBRE ELS OBJECTIUS
DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE

Dilluns, 28 de febrer de 2022

Consum i producció responsables

EL REPORTATGE

El repte de produir i operar deixant menys petjada també implica alinear-se amb el client

TESTIMONIAL: RESIDU ZERO OSONA

Una iniciativa que promou un consum més conscient, de proximitat i sense malbaratament

L'ENTREVISTA A PERE POUS

El president i cofundador d'Anthesis Lavola parla dels reptes de l'empresa i de l'Agenda 2030

L'OPINIÓ DE MARTA MORERA

La directora de l'Institut Català d'Energia escriu sobre Prospectiva Energètica de Catalunya 2050

Cap sector productiu queda fora dels reptes ambientals

La producció 'neta' s'ha d'alinejar amb la demanda del client com a individu que, moltes vegades, no és la mateixa que la del col·lectiu consumidor

Garantir patrons de consum i producció sostenibles és el tema que s'aborda en l'objectiu de desenvolupament sostenible número 12. La sostenibilitat es recolza en tres pilars: econòmic, social i ambiental. "No hi ha cap sector productiu que quedi fora d'aquest desafiament", diu convençuda Alba Cabañas. Llicenciada en Ciències Econòmiques i Empresariales i Màster en Estudis Ambientals per la Universitat Autònoma de Barcelona, Cabañas ha desenvolupat la seva carrera professional en l'àmbit de la sostenibilitat ambiental i l'empresa. És assessora sènior d'estratègies de sostenibilitat i membre del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS). El passat 2 de febrer va participar en la IV Trobada Internacional d'Economia Circular que va tenir lloc a Donostia.

En els darrers anys s'ha passat de posar el focus en les conseqüències sobre el territori i el medi dels processos i les instal·lacions industrials, a posar l'accent en els materials i productes que es consumeixen, inclosa l'alimentació. En aquest context, la principal dificultat per adaptar-se als

canvis la tenen, segons l'economista, els sectors amb una infraestructura física més rígida, i també les activitats "que tenen unes inèrcies per la banda del consumidor que són molt difícils de canviar".

Precisament el consumidor és l'altre escull a tenir en compte, "de vegades el canvi no només depèn de qui produeix o distribueix", diu Cabañas, sinó que correspon a un perfil que de vegades és client i de vegades és

Petjada de carboni: hi ha una tendència a escollir proveïdors més propers

consumidor. Com a consumidor forma part d'un col·lectiu abstracte que reivindica productes fabricats respectant el medi ambient; però com a client, és un individu concret "que compara, decideix i paga, i sovint hi ha una certa distància entre el que pensem com a col·lectiu i el que escollim quan ens comportem com a indi-

vidus. I això determina moltes vegades la velocitat del canvi del mercat".

Això no obstant, assegura que el sector productiu a Catalunya "ha fet un esforç extraordinari" en els últims vint anys d'adequació amb els requisits de producció més sostenible. Ara els desafiaments de la indústria pel que fa a la sostenibilitat "estan en el producte i en la cadena de subministrament". En el producte perquè l'abast de la responsabilitat de l'empresa actualment "s'estén al llarg de tot el seu cicle de vida, inclòs el rebuig". En els aprovisionaments, perquè determinaran la petjada ambiental de l'activitat i del producte, per tant "caldrà prendre decisions sobre les fonts d'energia, la disponibilitat d'aigua o l'origen de les matèries primeres i secundàries".

La complexitat de la distribució

La distribució és un dels sectors que pateix per fer possible la transformació cap a la sostenibilitat, perquè no té ple control de decisió sobre els productes que posa als lineals dels seus establiments; "opera amb marges molt baixos i en un entorn de molta

La complexitat de la distribució rau en

competència", especialment en el sector alimentari. Cabañas apunta que la societat cada dia demana productes d'alimentació o de neteja amb més atributs (qualitat, assortiment, proximitat, especialitat...). És per això que les resistències a transformar el sector "són molt grans" i el poder d'acció d'aquesta baula de la cadena de valor "no és tanta com el ciutadà podria pensar". Això no obstant, remarca que el sector està fent un esforç "molt gran" per "adequar la seva oferta a les expectatives de la ciutadania".

La contractació pública

Que les institucions públiques contractin empreses que practiquin la sostenibilitat ja s'està fent "però no de forma suficient", afirma Cabañas, perquè les inèrcies a la contractació pública "són molt fortes". A la Unió Europea, la contractació pública representa un 20% del total. La innovació "i concretament l'eco-innovació dins la compra pública seria un motor molt interessant per incentivar que les companyies poguessin aportar valor en aquest sentit". A l'Estat està vigent el Pla de Contractació Pública Ecològica pel període 2015-2025, que determina un grup de 20 béns, obres i serveis i incorpora criteris ambientals en els concursos. Per altra part, la Generalitat va començar a impulsar aquesta línia el 2004. Els acords marc que han estat ambientalitzats són: energia, paper, mobiliari d'oficina, material d'oficina, serveis de neteja d'edificis, serveis postals i missatgeria, vehicles i serveis de vigilància i seguretat.

AL DETALL

El granel, depèn del producte

Actualment a l'Estat s'està tramitant la Llei de residus i d'economia circular, i la compra a granel és un dels eixos que s'està promovent. Aquesta compra pot ser un nínxol de mercat, però no seria viable a gran escala perquè "suposa moure una cadena de valor molt llarga". Per exemple, emmagatzemar a granel no té res a veure amb l'emmagatzematge que s'està fent actualment si es té en compte les quantitats de producte que els posen als mercats cada dia. Pot tenir sentit "depenent del producte, de la durabilitat, de la resistència", diu Cabañas.

Es pot pensar com un model petit de distribució per a petites botigues però no a escala nacional: "És que probablement es faria malbé la meitat d'aquest producte"; precisament, "un dels desafiaments del granel és el malbaratament alimentari".

Altra cosa són determinats productes de neteja i cosmètica i posa l'exemple d'algunes firmes de perfums de luxe que ja ofereixen el reompliment d'envasos i amb bona resposta per part del mercat. "Hi ha recorregut", diu, però depenent del producte.

Alba Cabañas Varales

el fet que depèn de molts operadors

La petjada de carboni

El mercat globalitzat fa que consumim productes fabricats a milers de quilòmetres de la nostra llar. Un aspecte a tenir en compte és que “ja hi ha una tendència a escollir un proveïdor més proper, sempre que es donin les mateixes garanties de qualitat i de preu” però “no dic que sigui fàcil”, apunta. Les empreses grans ja estan tenint en compte la petjada de carboni i els impactes de la cadena de valor. Pel que fa a les empreses més petites “algunes encara no tenen aquesta capacitat de rotació però, en la mesura que la tinguin, i precisament perquè treballen en local, estic convençuda que ho faran”.

Un factor a tenir en compte en aquest context és l'encariment del transport i de l'energia. L'escalada de preus del primer s'ha generat arran del “trencament de fluïdesa de la cadena de valor arran de la postpandèmia” i cal veure si aquesta “batalla campal” que hi ha mundialment per adquirir les mercaderies “és estructural o conjuntural”. En qualsevol cas, si surt més a compte un proveïdor més proper, primer caldrà que hi sigui: “No sempre tindràs aquest producte a prop”, i aquí introdueix un altre problema: la desindustrialització que s'ha fet a tot el país “és un disbarat, però a escala europea també”. Aposta per repensar si realment volem dependre d'uns sectors productius “que no sabem si tenen les garanties ambientals que nosaltres podíem oferir, i que no estan a l'abast perquè ens els hem carregat”. Assegura que la reindustrialització europea “s'haurà de repensar”.

Segons Cabañas, caldrà que siguem capaços, en l'àmbit europeu, de donar una resposta productiva des del punt de vista de nous materials i noves tecnologies “i que no siguem tan dependents de l'exterior”. Al seu entendre “hem de canviar de xip i acceptar que es pugui produir aquí”. I introdueix un altre concepte controvertit: “Som molt primmirats amb el que produïm aquí, però no amb el que consumim aquí procedent d'altres parts del món. Tenim un model de consum amb un impacte molt gran. Necessitaríem 2,8 planetes per suportar el nivell de consum que tenim a Europa.”

Un turisme extractiu

El turisme és un sector amb molt pes tant a Catalunya com a l'Estat. Cabañas posa les Balears com a exemple de l'esforç que s'està fent per part de cadenes hoteleres per integrar qüestions de medi ambient i de biodiversitat “perquè han entès que viuen d'això”. “Em pregunto si a Catalunya es té la mateixa consciència. Crec que s'han fet esforços per adequar-se a aquesta nova mirada, però encara té recorregut”, apunta.

Segons Cabañas, el sector de vegades no s'adona que revisar com ens relacionem amb les nostres ciutats i amb el nostre entorn “també és un factor de competitivitat”. S'ha viscut en una inèrcia que cal canviar per mantenir-se en un model sectorial que sigui d'excel·lència i sostenible a llarg termini, sense degradar allà on es desenvolupa l'activitat “i aquí és on jo tinc els meus dubtes, perquè hi ha àrees en les quals el model tu-

rístic és absolutament extractiu”, en el sentit que va permetre la democratització del concepte del lleure en un temps en què no tothom ho tenia a l'abast i que amb els anys no ha corregit els impactes negatius en l'àmbit urbanístic “creixent d'una manera desendreçada i que dona un valor afegit quantitatiu però no qualitatiu”.

Un model turístic de congestió i permissivitat enfront de l'excel·lència

Aquest valor quantitatiu també es pot traslladar a ciutats com Barcelona. El fenomen del turisme de baixa qualitat i el d'alta qualitat confluirien en la quantificació: un nombre de turistes “superior al que pot suportar l'ecosistema ciutadà”, quanta gent és capaç d'absorbir una ciutat?: “Aquí el problema és la congestió.” I proposa una simulació: “Imagina't que no són els grans creuers que arriben a Barcelona, sinó que fem una crida a tot Catalunya i ve tothom a la ciutat; si això fos sistemàtic, podríem suportar-ho?” Planteja una reflexió sobre les regles del joc que es donen a les ciutats, l'estàndard col·lectiu, la laxitud amb el mode de convivència i la permissivitat amb un turisme de baixa qualitat, que s'emborratxa i fa destrosses: “A vegades estem culpabilitzant uns actors a qui deixem venir i a qui els costa molt barat, però el problema el té el teatre.”

AL DETALL

“El filó estarà a revisar aquesta forma que tenim d'empaquetar”

Si l'emmagatzematge, la distribució i la compra a granel no és viable a gran escala, el repte serà el *packaging*; “probablement el filó estarà a revisar aquesta forma que tenim d'empaquetar”, admet Cabañas. De fet, és en el que s'està treballant, principalment en envasos que siguin reutilitzables i després reciclables, compostables i biodegradables.

Per exemple, podrien ser sacs de cinc quilos, de cacau en pols, que permetessin anar reomplint el pot. “Jo amb això hi crec molt, perquè penso que és una via relativament fàcil de reduir l'impacte dels envasos i racionalitzar aquesta cadena de valor.” Això no obstant, recorda que “la reciclabilitat té límits” perquè no depèn només del productor o del comerciant, “necessites el concurs de consumidor, que és qui ha de decidir si vol que allò es recicli o no”.

Cabañas assegura que ha vist moltes plantes de reciclatge “i m'esfereix veure la quantitat d'impropis i d'envasos que no van a parar allà on toca” i afegeix que “encara hi ha una manca d'encaix entre aquest consumidor-client que diu però no acaba

de fer i aquest fabricant-distribuidor que el que vol és encaixar amb aquest mercat”.

Actualment s'està treballant en el reciclatge químic en contraposició amb el reciclatge mecànic. “Es tracta de passar del polímer al monòmer” per tal de tornar a fer un altre material verge que pugui ser apte per a qualsevol ús. “És extraordinari com està avançant la recerca.” Per tant, assegura, “tecnològicament i científica tindrem opcions per recuperar pràcticament tot el que es posa al mercat”. Què mancarà? Que hi hagi consciència que l'envàs quan s'ha utilitzat és un recurs, i amb aquest recurs “intentem assegurar-nos que passa allò que volem que passi; i és en aquest punt de la corba on encara tenim moltes fuites”. La recuperació del plàstic és complexa perquè hi ha moltes diferències de plàstics barrejats i és complicat treure'ls; “amb el paper i el cartró ho tenim molt clar”. I amb el vidre? Fabricar-lo de nou té uns costos energètics i ambientals molt grans però “refer-lo i recuperar-lo és molt més fàcil”. L'inconvenient és el color, perquè

El vidre és una opció, però la fragilitat i el pes suposen inconvenients

si es vol un vidre totalment transparent i apte per a usos alimentaris “probablement no es podrà fer servir tot el rebuig que es genera”. És un producte “fantàstic” per envasar i garantir que el cicle es tanca, diu, tot i que cal tenir en compte tant el pes com la fragilitat, cosa que no es dona amb el cartró i el paper.

Segons Cabañas, cal “revisar la racionalitat de l'ús”. I aquí introdueix els plàstics d'un sol ús: “S'està fent un esforç extraordinari en

termes d'energia i de materials per fer servir un producte cinc minuts i llençar-lo” i fa una crida a pensar, com a societat, si realment el material més adequat per fer aquesta funció és aquest o un altre: “Aquesta reflexió ja l'està fent la mateixa indústria, i aquí el consumidor també hi té molt a dir quan és coherent.” I recorda el que ha passat amb les bosses de plàstic; va costar, però “ha estat un canvi cultural molt important”.

AL DETALL

El model de negoci de la 'fast fashion'

El model de negoci de la *fast fashion* és un dels que més contamina. Hi ha marques que segueixen aquest model i que fan 50 minicol·leccions a l'any, "la qual cosa vol dir pràcticament una càpsula a la setmana", subratlla Alba Cabañas. En aquest cas, cal tenir en compte els recursos que es fan servir per fer aquestes produccions, "que unes substitueixen les anteriors", però sobretot, com alerta Cabañas, el que suposa en el mercat en el qual incideix aquest model de negoci, "perquè el senyal que emet al mercat és que allò que tenies ja no és prou actual, i ho hauràs d'anar canviant" molt més ràpid del que realment caldria.

Segons l'organització ecologista Greenpeace, la moda ràpida segueix un model en què es produeixen peces de baixa qualitat per assegurar un preu barat. Dades de l'organització assenyalen que la producció de roba representa el 10% de les emissions globals de CO₂. Estima que més de la meitat d'aquesta roba es llença en menys d'un any i la major part acaba incinerada o en abocadors, i reclama una regulació vinculant de la UE per canviar el sistema.

L'exemple de les bosses de plàstic

La llei és la solució?

Les bosses de roba han substituït, en la majoria dels casos, les de plàstic

Si els consumidors no tenen opcions per reduir l'impacte ambiental del consum quotidià, *forçar la màquina* amb una llei perquè el sector privat faci més esforços pot ser viable? Les prohibicions funcionen, diu Cabañas, "però haurien de venir després dels incentius". Posa l'exemple del Pacte per la Bossa a Catalunya, una iniciativa que ella va liderar. Es va plantejar a l'administració un acord voluntari de reducció de bosses adaptat a les circumstàncies de cada model de negoci. S'hi van integrar els petits comerços, la distribució, els fabricants de bosses i les petites i mitjanes empreses "i va

resultar un èxit, especialment en els formats comercials mitjans i grans".

Sobre la imposició per llei té un argument a favor i un en contra. A favor: si la llei defineix un marc comú per a tothom, "tu i els teus competidors"; per tant, llei ben estructurada, ben dissenyada i quan és per a tots". En contra: moltes vegades la llei es fa amb una visió merament política, "i entrem en una gran confusió, perquè hi haurà més resistències derivades de la manca de realisme que no pas de voluntat d'avançar". L'empresari, diu, vol un marc normatiu sòlid, estable i rigorós.

AL DETALL

La taxonomia de la Comissió Europea

Cada vegada serà més difícil per a les empreses fer el que s'anomena *greenwashing*. La Comissió Europea està treballant en l'elaboració d'unes regles de joc objectives que han de determinar "què és i què no és una activitat sostenible". Segons explica Cabañas, la taxonomia tindrà un poder normatiu més gran davant d'un escenari "prou complex". I s'està dissenyant per alinear els recursos financers que seran necessaris per fer la transformació tant circular com climàtica amb els recursos tant públics com privats.

Les entitats financeres, seguint els criteris marcats per la Comissió Europea, hauran d'exigir determinats paràmetres de sostenibilitat als empresaris abans de finançar projectes. Per tant, assegura Cabañas, "cada vegada serà més difícil fer aquests, diguem-ne, focs d'encenalls amb les coses que fem bé si no tenim cura que siguin coherents amb la resta d'accions de la companyia".

Més que *greenwashing*, Cabañas entén que el que han fet algunes empreses ha estat "posar un perfil que trobava que li esqueia" perquè potser ha subestimat la intel·ligència del consumidor.

ODS 12: CONSUM I PRODUCCIÓ SOSTENIBLE

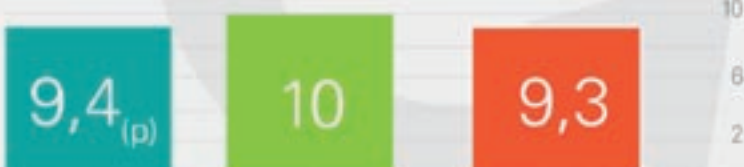
Productivitat energètica

Volums encadenats 2010 en euros

PPC per kg equivalent de petroli

Font Catalunya: Departament d'Empresa i Coneixement. Institut Català d'Energia.

Font Espanya i Unió Europea: Eurostat.

(p) Dada provisional

Dades actualitzades 8 d'abril de 2021.

Productivitat material i consum domèstic de materials

CAT | ESP | UE

Euros (en volum encadenat, 2010) per kg

4,4 | (...) | (...)

Índex 2000=100

238,5 | 220,4_(e) | 133,1_(e)

PPC per kg

5,1 | 3,1 | 2,1_(e)

Milers de tones

50.540,5 | 408.852,3 | 6.230.132,9_(e)

Font Catalunya: Idescat. Compte de fluxos de materials.

Font Espanya i Unió Europea: Eurostat.

(...) Dada confidencial, amb baixa fiabilitat o no disponible

(e) Dada estimada

Dades actualitzades 18 de febrer de 2021.

Granollers aposta per les instal·lacions renovables i l'eficiència energètica

Els municipis tenen un paper fonamental en la transició energètica i la implantació de sistemes alternatius a l'ús dels combustibles fòssils. És un compromís amb la ciutadania, amb el territori i amb el planeta, per fer dels pobles i les ciutats espais de convivència més saludables i implicats en l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible i a l'Agenda Urbana.

Justament amb aquest compromís, en els darrers anys Granollers ha instal·lat plaques solars fotovoltaïques per a l'autoconsum elèctric en diversos equipaments i s'han construït dues xarxes de calor alimentades amb biomassa, font d'energia d'origen vegetal, que escalfen una dotzena d'equipaments municipals.

L'objectiu és reduir la dependència energètica dels combustibles fòssils i substituir-los progressivament per energies renovables, fonts inesgotables i no contaminants, com l'energia solar o la biomassa.

Inversió d'1,6 milions d'euros

Les actuacions dutes a terme per l'Ajuntament de Granollers per autoconsumir energies renovables i millorar l'eficiència energètica dels edificis suposen una inversió global d'1,6 M€, generant 1,67 MWh/any renovables i un estalvi d'emissions de 417 TnCO₂eq/any.

Entre les actuacions ja executades i que actualment estan en funcionament destaquen les plaques fotovoltaïques instal·lades a cinc equipaments municipals: Centre Vallès, Can Muntanyola, Centre de Serveis a les Empreses, l'Escola Municipal del Treball, la Unitat Operativa de Serveis i Espais Verds i el Palau d'Esports.

També estan en funcionament dues xarxes urbanes de calor, que incorporen la biomassa com a font d'energia renovable per a usos tèrmics, amb criteris d'eficiència, seguretat i diversificació energètica. Les dues xarxes escalfen 12 equipaments: la Imprem-

ta Municipal, el Taller d'Artistes i el Centre de Cultura Popular i Tradicional La Troca, de Roca Umbert; l'escola Ferrer i Guàrdia, les pistes municipals d'atletisme, el pavelló municipal El Parquet, el pavelló municipal El Tub, l'institut Carles Vallbona, l'Escola Municipal del Treball, l'institut Antoni Cumella, l'escola municipal Salvador Llobet, l'escola Salvador Espriu i el Cinema Edison.

Entre totes dues sumen més de tres quilòmetres de subministrament de calor renovable i suposen una reducció anual de 330,18 TnCO₂eq respecte de les emissions associades al funcionament dels anteriors sistemes de producció tèrmica. Això equival a estalviar les emissions de les calderes de gas natural per escalfar aigua calenta d'aproximadament un miler d'habitatges, i un estalvi anual de 40.353 euros en subministrament de gas i manteniment dels sistemes de calefacció.

Plaques fotovoltaïques per a l'autoconsum

Algunes de les darreres actuacions executades han estat la millora de l'eficiència energètica i la implantació d'energies renovables al Palau d'Esports. La celebració, a Granollers, del Mundial Femení d'Handbol 2021 ha marcat el calendari de moltes accions de millora de les instal·lacions en matèria energètica, amb una inversió de mig milió d'euros cofinançada amb altres organismes.

Destaca la instal·lació de plaques fotovoltaïques que cobreixen les necessitats d'autoconsum de l'equipament i es complementen amb set mòduls de bateries de liti per emmagatzemar part de l'energia generada. L'actuació ha inclòs també la millora de l'eficiència energètica de les calderes i de l'enllumenat de la pista principal, la pista annexa i l'exterior apostant per noves lluminàries i focus LED. S'ha reduït també les pèrdues tèrmiques amb nous tan-

Plaques solars fotovoltaïques a l'Institut Escola Municipal del Treball

La xarxa de calor de biomassa escalfa una dotzena d'instal·lacions municipals

caments. El conjunt de les millores implantades permeten estalviar un 76% respecte dels consums d'electricitat, un 20% en consum de gas natural i un estalvi de l'emissió de 55 TnCO₂eq/any.

Actuacions de futur

Pel que fa a les actuacions futures es preveu la instal·lació de plaques fotovoltaïques a diversos equipa-

ments com ara l'escola municipal Salvador Llobet, la pista poliesportiva exterior de Can Bassa, la Biblioteca Roca Umbert i el cementiri municipal. També es millorarà l'aïllament tèrmic, l'enllumenat i el sistema de climatització de l'Escola Municipal del Treball i del Centre Vallès, amb la voluntat que aquests equipaments avancin cap a esdevenir edificis de consum energètic zero.

GRAVACIÓ DIPONIBLE
www.plaestrategicgranollers.cat

Posant en valor les cures

Buscant respostes amb visió de ciutat cuidadora

Dimarts 1 de març de 2022, a les 19 h a la Sala Tarafa

Diàleg amb

ZAIDA MÚIO
Regidora i urbanista especialitzada en perspectiva de gènere

MANUEL AGUILAR
Professor de l'escola de treball social de la UB i expert en polítiques socials

@Granollers2030

Amb el finançament de:

Viure generant el mínim de residus

La iniciativa Residu Zero Osona es va crear el 2018 i promou la compra de productes de proximitat, a granel o el reompliment d'envasos

D'esquerra a dreta i de dalt a baix, Gemma Pasqual, Josep Lluís Garcia, Josep Verdaguer i Jus López mostrant alguns productes d'ús quotidià

És possible viure generant el mínim de residus? Sí. És difícil? També. Però iniciatives ciutadanes com Residu Zero Osona hi poden ajudar. L'any 2018, arran d'una xerrada a Vic d'Esther Peñarubia, traductora del llibre *Zero waste home*, els assistents es van interessar per la qüestió i van obrir un canal a Telegram per anar-se passant informació i compartir experiències de compra per generar menys residus. Precisament "era el dia del Black Friday", recorda Gemma Pasqual.

Ara tenen unes 70 persones al Telegram i 1.063 seguidors a Instagram (@residuzeroosona). En aquest perfil s'hi pot trobar informació de nous comerços que obren, productes que no generen tants residus o idees que es poden posar en pràctica a casa. Al perfil hi ha un enllaç de linktr.ee on s'hi poden trobar enllaços a diferents recursos informatius.

El col·lectiu és molt heterogeni, bàsicament el que tenen en comú és que són persones preocupades per temes ambientals i pel malbaratament de materials. Arran de la informació que han anat recopilant fan xerrades, tallers i ajuden a aplicar-la en organitzacions o entitats on treballen. "Allò fàcil és generar residus, perquè el món està muntat perquè tot

el que compres i facis en generi. Hem d'intentar consumir i viure d'una altra manera. Aquesta és la filosofia", diu Jus López.

Compra conscient i socialització

Per generar el mínim de residus utilitzen pots de vidre, tàpers i bosses de roba a l'hora d'anar a comprar, però també poden fabricar-se productes, com és el cas del dentífric o el desodorant, "fent-los tu mateixa evites residus i els fas amb productes ecològics", diu Pasqual. López, per exemple, compra una crema facial que fan al Montseny, és natural, de proximitat i permet retornar l'envàs. "No només es tracta de generar menys residus, sinó tota una altra manera de consumir: més localment i productes que són més respectuosos."

Josep Verdaguer diu que també fan una tasca de *lobby* "a molt petita escala", perquè a base d'anar demanant a les botigues han aconseguit que algunes els reomplin els envasos de iogurt o que puguin comprar la llet a granel o bé en ampolla de vidre. Josep Lluís Garcia fa una crida perquè arran de l'acord entre el Grup Bon Preu i Vaquers Plana de Vic per donar sortida a la llet a un preu just inclouï també l'ampolla de vidre retornable.

Tots fan incís en el fet que ara se

substitueixen alguns plàstics per productes que en diuen compostables (sobretot bosses) d'un sol ús i que es llencen. Aquí alerten del fet que "no es poden compostar al compostador de casa" sinó a través d'un procés industrial. Per tant, es tracta d'intentar evitar tot allò "que sabem segur que no és reciclable" o que aquest procés implica molt consum energètic. Els fregalls i baietes, per exemple, "van a l'abocador"; l'alternativa: fibres naturals com esponges de luffa, fregalls de cel·lulosa i paper o un drap dels de tota la vida que després va a la rentadora. Amb tot això es pal·lia "l'esgotament de materials".

Verdaguer també fa un incís en la roba, "tots aquí som bastant usuaris de roba de segona mà". López s'hi mostra una mica reticent i aposta per "donar més recorregut a la roba" o comprar en botigues que venen peces de fabricació més local, "roba que està feta a prop i de forma molt més respectuosa". Viure consumint menys també vol dir preocupar-se per l'energia que arriba a casa: formar part de cooperatives energètiques, tenir plaques fotovoltaïques per a l'autoconsum o caldera de pèl·let, per exemple.

Tot plegat fa pensar que cal molt temps i molta militància, però Ver-

daguer subratlla que al final converteixes la compra en un "acte de socialització". És important planificar i comprar més quantitat per haver-hi d'anar menys. Pasqual remarca que si vas al petit comerç pots participar de les decisions de compra que fan. Admeten que comprar al petit comerç i productes ecològics és més car però no representa un sobrecost econòmic perquè "deixes de comprar moltes coses que ara quan hi penses veus que eren inútils", perquè "estem parlant també de compra conscient", diu López.

En línia quan no hi ha més opcions

I les compres per internet? Amazon, descartat. Compres en línia quan el producte no es troba enlloc més i plataformes de segona mà: Wallapop o Vinted. Aquí el cost del transport hi és igual "però t'assegures que dones una segona vida al producte", diu Verdaguer. I el telèfon mòbil? Un exemple: la marca holandesa Fairphone (telèfon just). Els materials que s'utilitzen tenen traçabilitat, "t'asseguren que han estat obtinguts en condicions justes i intenten lluitar contra l'obsolescència", diu López. Si s'espatlla alguna peça es pot canviar; això sí, comprat per internet perquè "aquí no es venen".

Les aliances, motor de la revolució sostenible

Sumar esforços a través de la col·laboració públicoprivada és fonamental per transformar la societat i fer front a l'emergència climàtica i social

Els 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides plantegen el full de ruta global per a la transició cap a un model sostenible. Per assolir-ho, és fonamental segellar aliances entre els diferents actors del planeta (administracions, sector privat i societat civil) i situar la nova agenda al centre de les polítiques i actuacions de tots ells. Aquestes aliances han de construir-se sobre els mateixos principis i valors i tenir objectius comuns, ja que cada actor aporta la seva experiència i coneixement per contribuir conjuntament a aconseguir un nou model de creixement.

L'envergadura dels reptes plantejats als ODS va fer que els seus promotors incloguessin com a últim punt (el número 17) l'establiment de les aliances necessàries per a la seva consecució. Catalunya parteix amb avantatge perquè la col·laboració públicoprivada ha ajudat durant molts anys a fer front als desafiaments socials i assistencials, i ha transformat la nostra societat amb un alt grau de col·laboració entre l'administració i les companyies.

La crisi sanitària originada per la pandèmia ha permès visualitzar aquesta situació. En aquests moments difícils, les empreses hem demostrat ser aliades decisives en la defensa de l'interès general. Aquest és el cas de la companyia d'aigua i serveis mediambientals Agbar, que ha reforçat les mesures de suport als col·lectius vulnerables per garantir el dret a l'aigua i ha deixat palès el compromís social en la gestió d'un bé bàsic tan important com l'aigua.

El coneixement i la formació, fonamentals per al futur

La reconstrucció també requereix apostar per la igualtat d'oportunitats i reforçar la solidaritat. En aquest sentit, Agbar ha renovat la col·laboració amb la Fundació Impulsa per contribuir a l'educació de joves en situació de vulnerabilitat d'Osona, la Garrotxa, el Berguedà, el Moianès i el Bages, entre altres comarques. Es tracta de fomentar l'accés dels joves en situació de vulnerabilitat a la Formació Professional (FP) i acompanyar-los en la seva inserció al mercat laboral.

Aquesta aliança genera una xarxa al territori entre els joves i les seves famílies, la companyia, els mentors i mentores, les entitats, els centres educatius i les institucions per avançar cap a una societat més justa i cohesionada. A través d'aquesta beca que promou la Fundació Impulsa amb la col·laboració d'Agbar i de moltes altres companyies, els joves accedeixen als estudis d'FP, reben orientació laboral i s'impliquen en entitats socials.

El coneixement i la formació són

Agbar és el referent de l'FP dual en el sector de l'aigua i promou aquesta activitat formativa des de fa nou anys

fonamentals per al futur. Agbar, a través de l'Escola de l'Aigua, impulsa l'FP dual per oferir sortides laborals als joves en el sector de l'aigua.

El grau mitjà de Formació Professional Dual en xarxes i estacions de tractament d'aigües de l'Institut Escola Municipal del Treball de Granollers compta aquest primer curs amb 22 alumnes, un èxit de convocatòria superior als anteriors anys. Els alumnes d'aquest programa tenen l'oportunitat de realitzar les pràctiques a l'empresa durant el matí i a la tarda, tenen lloc les classes a l'institut.

Agbar ha renovat la col·laboració amb la Fundació Impulsa per contribuir a l'educació de joves en situació de vulnerabilitat de diverses comarques

En el segon curs d'aquest grau mitjà, dels 18 alumnes matriculats, 6 estan cursant les pràctiques a Agbar, on els operaris els ensenyen l'ofici amb la pràctica i poden tecnificar i ampliar els seus coneixements.

Ocupabilitat del 80%

Agbar és el referent de l'FP dual en el sector de l'aigua i promou aquesta modalitat formativa des de fa nou anys, on es combinen les classes a l'aula i l'aprenentatge a l'empresa, fet que representa un èxit basat en la col·laboració públicoprivada entre institucions, empreses i centres educatius per unir l'ocupació de qualitat, la formació i el talent. Aquest grau mitjà compta amb una ocupabilitat al voltant del 80% dels estudiants. Des de l'Escola de l'Aigua d'Agbar, s'assessora i es forma el professorat i tutors d'empresa, es coordina l'equipament de les aules-taller i s'organitzen visites formatives a instal·lacions o jornades temàtiques per a alumnes.

Programa EmpleaVerde

També des de l'Escola de l'Aigua, s'ha desplegat una iniciativa formativa gratuïta en el marc del Programa EmpleaVerde, convocat per la Fundació Biodiversitat i cofinançat pel Fons Social Europeu (FSE). L'objectiu és fomentar la creació i millora de l'ocupació a través d'empreses amb activitats econòmiques vinculades a l'economia verda. D'aquesta manera, s'impulsa la innovació social amb impacte ambiental positiu, es promou la creació i creixement d'empreses verdes, i es connecten els ecosistemes europeus de suport a l'emprenedoria i ocupació verda. El curs "ODS i Gestió de l'Aigua" que promou l'Escola de l'Aigua d'Agbar està dirigit a personal tècnic en actiu del sector de l'aigua i el medi ambient. Entre els interessats, s'ha

donat prioritat a dones, joves fins a 35 anys, majors de 45 anys, persones migrants, persones amb discapacitat i persones residents en àrees protegides i/o zones rurals.

Cal segellar aliances entre tots els actors i situar l'Agenda 2030 al centre de les polítiques per contribuir conjuntament a un nou model de creixement

Aportar valor al territori

Aquests són exemples d'aliances que aporten valor al territori i que suposen un impuls a l'ocupació de qualitat, a la igualtat d'oportunitats i a la solidaritat en aquest context de crisi climàtica i social. La col·laboració públicoprivada enforteix la nostra societat i ens encamina cap a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible. Aquest és el compromís d'Agbar en els municipis on gestiona el servei, per contribuir a una recuperació econòmica i social sostenible.

Pere Pous, president i cofundador de l'empresa Anthesis Lavola, de Manlleu

“Els inversors, ara, volen saber si una empresa està compromesa amb l'impacte ambiental”

Pere Pous és un dels cofundadors, l'any 1981, de l'empresa de serveis ambientals Lavola, de Manlleu. L'any 2019 l'empresa es va fusionar amb la britànica Anthesis Group. Actualment Anthesis Lavola és l'empresa líder en serveis per a la sostenibilitat a l'Estat espanyol. La visió del grup és assolir organitzacions sostenibles i més resilientes per afrontar els reptes ambientals, socials i econòmics actuals.

El 1981, quan Lavola va començar, el concepte de sostenibilitat era el mateix que ara, o la concepció era molt diferent?

El concepte és el mateix. De fet, el concepte de sostenibilitat l'any 1981 no s'utilitzava. Arrenca a finals dels vuitanta, però era un concepte percebut com una qüestió molt lligada als grups ecologistes i a la política d'esquerres, no era un tema central que ara ningú discuteix. Era una cosa totalment externa a la realitat de les empreses, per descomptat, i en les administracions una cosa encara molt incipient. Estava totalment al marge de la realitat del moment.

Quines circumstàncies els van portar a fusionar-se amb Anthesis Group?

De manera proactiva, al llarg de la nostra història sempre hi ha hagut situacions d'aliances amb d'altres empreses, explorar la possibilitat d'anar plegats, però eren fets molt circumstancials i no promoguts per nosaltres. L'any 2015, per una qüestió de mirar el futur i veure que cada vegada els projectes que havíem de desenvolupar requerien de més capacitat tècnica, i també perquè moltes empreses les vèiem ja internacionalitzades i buscaven un proveïdor que també tingués capacitat internacional, vam pensar que havíem de trobar un soci per créixer i poder treballar en projectes amb més impacte arreu del món. I el 2015 decidim buscar aquests socis. I anem a cercar una empresa que tingui una ànima semblant. No buscàvem vendre l'empresa i fugir. Buscàvem un soci amb el qual fer camí plegats per tenir més impacte. I ens vam trobar amb aquesta empresa relativament petita que,

contràriament a nosaltres, estava molt internacionalitzada ja i tenia una ànima semblant, amb aquesta especialització al voltant de la sostenibilitat. Sempre hem parlat que compartim ànimes. I vam formalitzar la fusió el febrer del 2019. L'empresa matriu és anglesa i té la seu a Londres.

El concepte i les accions per afavorir la sostenibilitat es tenen més clares fora del país que aquí? Ho dic perquè hi ha molts països més avançats en aquesta qüestió que el nostre.

Ara és molt difícil mesurar. Avui en els països desenvolupats aquesta manera d'entendre la gestió, ja sigui en una empresa privada o en una administració pública, sense aquesta concepció sostenibilista ja no té sentit, ja no es discuteix. Si ens comparem amb altres països, n'hi pot haver que tenen una tradició més avançada en aspectes concrets, però avui el fet d'estar tan globalitzats i formar part de la Unió Europea, els requeriments i les normatives que afecten a tots els països de la UE fan que la sostenibilitat estigui a l'agenda de tothom. L'altra és si mesurem el grau d'integració, és a dir, veure si una organització ja està treballant tenint en compte aquests criteris, i hi ha ritmes de tota mena.

Amb els anys i l'agreujament de la crisi climàtica s'ha diversificat l'oferta dels seus serveis?

Sempre havíem definit l'empresa com una *empresa ornitorrinc*, en el sentit de rara. Fem coses molt diverses: mantenir una activitat educativa, una comunicació, projectes tècnics de residus, d'energia... una diversitat molt gran. Devem ser una empresa de naturalesa complexa. I més que diversificar el que hem anat fent és, procurant entendre el mercat, i que allò que fem sigui una necessitat pel mercat i estigui dins del nostre propòsit d'ajudar les organitzacions a fer camí cap a aquest model de sentit comú, aquest model més sostenibilista. Ara estem adequant-nos més a temes concrets. Per exemple: tot i que la pandèmia ho ha frenat, hi ha molta necessitat d'estudis ambientals quan les empreses volen fusionar-se.

Per això hem creat una activitat que en diem de transaccions i finances en la qual ens posicionem com a experts per ajudar empreses que estan en aquest procés de fusió i volen analitzar (a banda dels temes financers, que no és nostre) els riscos ambientals. És una manera de veure que van seriosament tots aquests temes de sostenibilitat, perquè el tema dels riscos ambientals ja forma part de les finances.

Es valoren els riscos ambientals també en les operacions financeres?

Abans, si dues empreses volien fusionar-se l'anàlisi era bàsicament econòmica: està endeutada?, com té la cartera de clients?, quins passius té?, la *due diligence* pràcticament econòmica. Ara, sortosament, s'analitza també el risc ambiental: aquesta empresa amb el que fa contribuirà a agreujar el canvi climàtic? O és una empresa que ja té en marxa processos de descarbonització? Està implantant energies renovables, està reduint el consum d'energia, el seu projecte està lligat a l'economia circular... i això crec que és realment esperançador. És a dir, els temes ambientals ara ja formen part no d'un discurs ecologista o ambientalista de fa uns anys, és un discurs de les finances. Els inversors volen saber si l'empresa està alineada amb el compromís de tenir menys impacte ambiental. I això per a nosaltres és una oportunitat.

Les línies mestres de l'Agenda 2030 dibuixen un món ideal al qual serà impossible arribar?

D'entrada estic esperançat. Deia Aristòtil que l'esperança és el som-

AL DETALL

Balanç de la fusió

Quin balanç pot fer fins ara de la fusió, tot i que venim de dos anys d'excepcionalitat a tots els nivells a causa de la pandèmia?

Primer faig un balanç en clau social: fusionar-se i tenir aquesta dimensió multinacional podria fer perillar l'ànima d'una empresa que havia tingut sempre la mateixa estructura accionarial, amb una relació molt propera entre els responsables de l'empresa... i n'estem molt satisfets. Va molt bé la relació perquè hem trobat persones amb un projecte professional semblant i ho mantenim tres anys després i, compte!, havent abordat una situació complexa derivada de la pandèmia. I l'altre aspecte seria l'impacte; buscàvem tenir oportunitats de fer nous projectes fora del que era el nostre àmbit. I ho valorem positivament. Des de Manlleu estem fent memòries de sostenibilitat per a empreses dels Estats Units o la petjada de carboni per a empreses d'Anglaterra des de Barcelona o Manlleu. Hem aconseguit treballar en projectes que tenen més impacte. Per a nosaltres el 2021, en clau interna, ha estat un any *espectacular*, d'espectacular i extraordinari, perquè d'un 2020 al voltant dels 9 milions d'euros de facturació, fruit de la pandèmia, hem tancat el 2021 amb 14,9 milions d'euros.

Pere Pous, fotografiat al terrat de la seu d'Anthesis Lavola a Manlleu

ni de l'home despert. Els objectius que s'aproven a les Nacions Unides el 2015, els 17 ODS, es poden agafar com *el món feliç*, però hi ha 169 fites, hi ha 270 indicadors que marquen un camí a seguir que és un gran acord i, poca broma, és un acord que signen tots els països del món. Això s'ha hagut de traduir a escala dels estats i després a escala local. Nosaltres ens hem dedicat a ajudar a ajuntaments, a Manlleu i a d'altres en la localització dels ODS; és a dir, tot això tan genèric, traduïm-ho a escala local. Com pot contribuir una població amb aquests 17 objectius? Això és l'única cosa que tenim: un compromís per al 2030. L'increment de la temperatura fa que sigui més complicat abordar la disponibilitat de recursos. Podem mirar-nos-ho de manera catastrofista i dir: pots comptar, tot això és per maquillar... però crec que hi ha una bona guia i, en general, els estats, la UE i moltes empreses la tenen en compte.

Segurament en l'àmbit local són molt més fàcils d'aplicar, perquè ho tens a tocar i pots veure en què cal incidir més, però quan veu els resultats de la cimera pel clima, què en pensa?

Segurament és el mateix que et deia de l'Aristòtil; es podia anar molt més enllà, en els grans acords, però és la realitat que hi ha: la dificultat. A vegades les decisions dels estats estan condicionades per una realitat del país. I destaco el cas de l'Índia, que es va afegir a l'acord de Glasgow però endarrerint més enllà del 2050 el seu compromís per la neutralitat en les emissions; però també hem de

tenir en compte quin és el punt de partida de l'Índia. Si parlem del 2015 a París s'ha avançat molt poc i amb Glasgow. Però no hi ha un altre planeta, no hi ha un pla B. Aquest any farà 50 anys de l'informe del Club de Roma, sobre els límits del creixement. És de sentit comú que no es pot parlar de creixement il·limitat. Hem trigat 50 anys i ara sembla que ens n'adonem. Crec que no hi ha un altre camí que avançar en aquesta direcció de reduir emissions, etc.

Un dels problemes que dificulta l'assoliment dels ODS pot ser aquest món a tantes velocitats? Els països desenvolupats són els que ara diuen que frenem l'escalfament, però darrere venen països emergents que volen el desenvolupament que nosaltres hem assolit.

Tens tota la raó, ens toca als països rics ser la solució. Crec que aquest és el gran repte que hi ha i que forçosament els països més desenvolupats hem d'abordar. Hi ha un directiu que sovint esmento, Paul Polman, que havia estat director general d'Unilever, que diu que el cost de la no-acció és molt més car que el cost de l'acció. És a dir, canviar a les energies renovables ara que el carbó és barat pot semblar molt més car el cost de la transició, però el cost de no fer-ho serà molt més gran pels impactes que tindrà per a la salut ambiental continuar cremant carbó. Surt molt més a compte gastar-se molts diners per assolir aquest objectiu que no fer-ho.

Entenc que els seus clients si demanen els seus serveis és perquè creuen en la necessitat d'avan-

çar cap a la sostenibilitat, però en el món empresarial hi ha molt greenwashing?

Segurament abans de les xarxes socials, el *màrqueting verd* i el *greenwashing* era possible. Ara, crec que és el mateix Polman que diu que cada consumidor amb el seu mòbil és un auditor. Si és una empresa que està dient coses que no fa, té els dies comptats, perquè es posarà en evidència. Com a consumidors podem qualificar accions de les empreses de *màrqueting verd* però això dura quatre dies, perquè llavors la realitat s'imposa, se sap si realment aquella empresa està fent el que diu. Nosaltres sempre preferim tenir un client que cregui realment que la sostenibilitat, les accions que vagin en la direcció de reduir la petjada de carboni, millorar l'eficiència energètica o projectes d'economia circular ho faci perquè hi creu. A més, hi ha una realitat: donarà una millor rendibilitat a l'empresa, aquest és el camí.

Quins són, al seu entendre, els ODS en què cal incidir especialment tenint en compte el context de desigualtat, pobresa i emergència climàtica?

No hi pot haver justícia social sense justícia climàtica. L'impacte climàtic segurament pot tenir molts més efectes negatius en zones del planeta molt més pobres. Molts d'aquests elements estan interrelacionats. La idea dels objectius va bé perquè se segmenten, es defineixen fites i indicadors per mesurar el grau per avançar. Tots els temes relacionats amb el clima tenen un impacte molt gran, perquè tenen efectes sobre la biodiversitat; nosaltres no tenim futur si continua havent-hi aquesta pèrdua de biodiversitat. Hi ha estimacions diverses de pèrdua de 30.000 espècies anuals. I no som conscients de com ens afecta. Estem en un sistema en què tot està travat. El tema de l'emergència climàtica té moltes derives: conreus que no creixen, problemes d'alimentació... Edward O. Wilson, un biòleg del qual soc fan i que va morir fa poc (el Darwin de la nostra època), parla de tres grans emergències: la climàtica, la de l'aigua dolça (n'hi ha molta al món però mal repartida i vivim i viurem guerres per l'aigua) i la de la biodiversitat. El clima és determinant perquè afecta tots els altres. La tesi de Wilson és que hem de deixar mig planeta per a la resta d'espècies que hi ha al món, tenint en compte que nosaltres només en som una, perquè funcioni tot plegat. Ara es parla que convindria que un 30% del planeta es dediqués al manteniment de la biodiversitat. Wilson, a part de ser un gran biòleg, va ser propositiu i va alertar de la crisi de la biodiversitat. Però com acostuma a passar, es pot fer més cas d'un youtuber que d'un savi de la Universitat de Harvard.

En relació amb aquesta transversalitat dels ODS, el catedràtic Narcís Prat parlava en un article d'opinió a *El 9 Món* del mes passat que si reduïssim el consum energètic tot podria millorar. Ho veu així?

Totalment. Has citat el meu Wilson català, a ell sempre l'hi dic. És una per-

sona sàvia, lúcida, humil i totalment d'acord, és la realitat.

Veient el moviment ciutadà que s'està generant arran del canvi climàtic en els àmbits del consum responsable, quina percepció en té? Estem davant d'un canvi de paradigma?

Sí. Insisteixo en aquesta idea d'esperançat, no hi ha una altra manera. Podem pensar que els estats i les grans corporacions són les que tenen un impacte més gran, però aquesta presa de consciència, la mobilització ciutadana, el tenir clar que som part de la solució, és determinant. Les inèrcies podrien portar a pensar que ja apareixerà una tecnologia que ho arreglarà tot. També penso que la tecnologia té un paper molt important, la digitalització, però si no és a través de la presa de consciència de les persones i de tots els moviments que hi ha al voltant... És una bogeria que jo per alimentar-me hagi d'agafar un producte que ha de viatjar en contenidor un parell de setmanes.

Tenim moltes eines a les nostres mans. La decisió de compra determina moltes de les coses que després passen. Assumim aquella dita que diu: si no assumeixes que ets part de la solució, és que formes part del problema.

AL DETALL

Presència internacional

En quins països tenen presència?

Des d'Anthesis Lavola actuem a l'Estat espanyol, Andorra i als països sud-americans. Tenim activitat de manera estable a Colòmbia (ja des d'abans de la fusió) i puntualment treballem amb projectes d'altres països amb licitacions del Banc Mundial, d'organismes multilaterals de les Nacions Unides, etc. I a través d'Anthesis Group hi ha equips importants als Estats Units (Anthesis Nord-amèrica) i al Regne Unit. També als Emirats Àrabs, i des d'Amèrica es gestionen equips a Filipines. També tenim petits equips a Suècia, Alemanya, Itàlia i França. Fa poques setmanes, hi ha hagut l'adquisició d'una empresa holandesa especialitzada en gestió de carboni que es diu Climate Neutral Group, que fa que hi hagi un equip important a Holanda.

Com encara el futur l'empresa?

El 2021 ens ha posat en evidència la demanda de la tipologia de serveis de la nostra cartera. Les empreses ja no discuteixen aquestes qüestions perquè van al banc i és el banc el que els parla de sostenibilitat, perquè aquell préstec ha d'estar condicionat a una inversió alineada amb els compromisos de l'Agenda 2030. En el nostre cas l'expectativa és de tenir més activitat. La previsió dins la nostra estratègia és d'aquí a tres anys arribar al voltant dels 20 milions d'euros de facturació. Volem créixer a la resta de l'Estat i tenim ganes d'impulsar un programa de talent jove.

L'informe 'Un litoral al límit' alerta de l'estat preocupant de la costa catalana

La costa catalana es troba en una situació límit. L'informe *Un litoral al límit. Recomanacions per a una gestió integrada de la costa catalana* fa una diagnosi del context actual i proposa un seguit de directrius per una planificació i gestió sostenible del litoral. El treball l'ha fet el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS). En són els ponents Puri Canals i Ventín, doctora en Ciències Biològiques i presidenta de MedPAN, la xarxa de gestors d'àrees marines protegides de la Mediterrània, i Carles Ibáñez i Martí, doctor en Biologia i investigador i cap de departament de Canvi Climàtic d'EURECAT. Es va presentar aquest febrer a la Comissió d'Acció Climàtica del Parlament.

La pujada del nivell del mar (a l'Estartit ha pujat 10 centímetres en els darrers 30 anys), el retrocés de les platges (en un 65% del litoral van retrocedir 1,6 m/any) o la regressió dels deltes a causa de la reducció de l'aportació de sediments dels rius (retrocés al delta de l'Ebre de l'ordre de 10 m/any) són només algunes de les greus afectacions del litoral català. A aquestes s'hi ha d'afegir una elevada

urbanització de la franja dels primers 100 metres de la costa (el 81% al cap de Creus i al delta de l'Ebre). També s'hi afegeix el cas "paradigmàtic" de la línia de tren R1 de Rodalies, per a la qual els estudis indiquen la necessitat de traslladar-la a mitjà termini a l'interior dels municipis, diu l'informe.

Mar endins, l'informe assenyalava que un 70% de les espècies i un 50% dels hàbitats dels sistemes litorals i marins inclosos a la Directiva Hàbitats estan en mal estat de conservació (només un 17% dels hàbitats presenten un estat favorable). També apunta una regressió de les praderies de posidònia, o que la Mediterrània rep anualment més de 200.000 tones de plàstic que poden incorporar-se a la cadena tròfica i provocar estrangulaments i morts per ingestió massiva en animals.

Propostes per a la sostenibilitat

El document fa deu propostes que "podrien constituir els fonaments d'un gran pacte" per protegir la costa i la mar.

- Crear i potenciar el Conservatori del Litoral com a òrgan amb funcions de planificació i gestió i amb competències

Les illes Medes, a l'Estartit, on el nivell del mar ha pujat 10 centímetres

es i recursos per restaurar la costa.

- Dissenyar i desenvolupar un pla de turisme per fomentar el turisme interior desestacionalitzat i, entre d'altres, promoure projectes turístics sectorials basats en els valors de la sostenibilitat.
- Pla de rehabilitació de l'hàbitat urbà del litoral per millorar el paisatge i el benestar dels ciutadans.
- Ampliar els instruments de conser-

vació, restauració i gestió ecosistèmica en els sistemes litorals marins que garanteixin el manteniment i recuperació de la biodiversitat.

- Elaborar un programa d'actuacions urgents d'adaptació al canvi climàtic en infraestructures de mobilitat, hidràuliques així com en l'habitatge.
- Desenvolupar instruments legislatius per reduir la càrrega de plàstics i altres residus que arriben al mar.

ESPAI ESPECIAL

El Centre BETA, Zyrcular Foods i Grup Vall Companys analitzen la transformació del sector agroalimentari al Mobile World Congress

El programa d'innovació i de transferència tecnològica de la Mobile World Capital Barcelona, The Collider, ha impulsat un informe sobre com la digitalització i la transformació tecnològica han permès progressar el sector agroalimentari en tota la seva cadena de valor: des de l'agricultura de conreus o la ramaderia, passant pel processat i l'elaboració, arribant fins al consum. *Indústria agroalimentària: informe de vigilància tecnològica* ha estat impulsat per The Collider, el grup agroalimentari Vall Companys (present a Osona amb una fàbrica de pinso i l'escorxador Patel), l'empresa de proteïna alternativa Zyrcular Foods i ha comptat amb la supervisió de l'IRTA.

El treball, que es presenta aquest dilluns al Mobile World Congress, ha comptat amb la participació de més de 30 professionals i científics especialistes del sector de l'agroalimentació. Entre ells, també hi ha participat Sergio Ponsá, director del Centre BETA de la UVic-UCC. Ponsá

ha reflexionat sobre el repte de l'ús racional de l'aigua com a recurs imprescindible per al sector agroalimentari. Indica que "el sector encara té molt marge per implementar tecnologies i solucions per reduir el consum d'aigua en el seu cicle productiu i a la vegada per recuperar-la i internalitzar-la en el cicle".

Per la seva banda, el CEO de l'empresa Zyrcular Foods, que té planta productiva a Seva, Santi Aliaga, també ha participat en l'informe i ha destacat la importància que Catalunya sigui un *hub* de proteïna tradicional i de proteïna alternativa a la vegada: "Catalunya ha de seguir les noves tendències i innovacions en l'alimentació i, per tant, transitar cap a ser un clúster global de proteïnes."

En aquest sentit, ha destacat la complementarietat de noves fonts en un sector en què Catalunya és especialista i que, davant de la demanda d'aquests aliments, cal ser-ne també especialistes en els àmbits productiu i gastronòmic.

Granja totalment digitalitzada del Grup Vall Companys

La innovació tecnològica, clau en la ramaderia

L'informe també destaca els esforços i el progrés tecnològic que ha experimentat la cadena de valor càrnia. En aquest sentit, destaquen que l'aplicació de noves tecnologies en granges, conegut com a *smartfarming*, ha permès millorar la cria dels animals en termes de sostenibilitat mediambiental, d'eficiència productiva, situació climàtica dins

de la granja i el benestar animal.

El treball ha comptat amb el director de cria del Grup Vall Companys, Joan Jovellar. En el mateix sentit s'expressa en aquest informe Eudald Casas, gerent d'Innovac, l'associació catalana d'innovació del sector carni porcí. Casas assenyalava que la implantació de sensors per obtenir dades reals a les granges permet radiografiar els citats paràmetres i buscar estratègies de millora.

La jornada laboral de cinc dies i el paquet divisible de Radler i Shandy de Mercadona, entre les grans innovacions del consum a Espanya

L'Observatori d'Innovació en Gran Consum de l'Institut Cerdà reconeix diversos projectes i bones pràctiques innovadores en el sector alimentari

Aquest mes l'Institut Cerdà ha celebrat la cinquena edició de l'Observatori d'Innovació en Gran Consum, on s'han donat a conèixer les innovacions del sector el 2021.

Entre elles, ha destacat la implantació de l'anomenada Jornada 5 + 2 a tots els supermercats de Mercadona, que és la primera empresa del sector a facilitar dos dies de descans setmanals a la plantilla, així com vuit caps de setmana llargs a l'any. Segons ha destacat l'Observatori d'Innovació, "suposa un avanç significatiu pel que fa a la conciliació laboral i personal dels treballadors del sector comerç" i "reforça el compromís amb una ocupació i un entorn laboral de qualitat, un camí iniciat el 1995 quan es va posar en marxa el procés de convertir en fixa tota la plantilla".

A més, entre les principals innovacions s'ha destacat la desenvolupada pel proveïdor de cerveses Martens, en exclusiva a Espanya per a Mercadona, que ha introduït en el gran consum les primeres ampolles en què el film de plàstic se substitueix per un adhesiu per al seu agrupament, en dues referències: els paquets de sis ampolles de les cerveses Shandy i Radler, de la marca Steinburg. Això ha permès estalviar més de 30 tones de plàstic anuals, sense necessitat de substituir el film per cartró o altres materials.

Model de Coinnovació de Mercadona

Per Mercadona, la satisfacció d'"El Cap" (client) és la clau fonamental de la seva activitat, i el situa sempre al centre de les seves decisions. És per això que disposa d'un Model de Coinnovació pioner, en què treballa des del 2011, a través de la seva Estratègia Davantal. D'aquesta manera, comparteix amb els clients experiències i costums de consum d'alimentació i begudes, neteja de la llar, higiene personal i cura d'animals de companyia, que després trasllada als proveïdors i impulsa, així, una col·laboració directa per millorar la qualitat i elaborar nous productes.

L'empresa té una xarxa de 20 centres de coinnovació a Espanya i Portugal, les instal·lacions dels quals es destinen a la innovació per impulsar la millora contínua en els processos i els productes, i estudiar

Una treballadora de Mercadona a sota, innovació en 'packaging'

les necessitats i els desitjos dels clients per oferir-los les millors solucions d'una manera àgil, en un context cada cop més canviant.

Compromesos amb els objectius de desenvolupament sostenible

Mercadona és conscient de la seva capacitat com a empresa de contribuir al desenvolupament social dels entorns en els quals té presència.

En el seu compromís amb la creació de valor compartit, és firmant del Pacte Mundial des de 2011, iniciativa a través de la qual l'Organització de Nacions Unides promou els diferents objectius de desenvolupament sostenible (ODS).

És per això que, en el marc del seu model de negoci sostenible i responsable, treballa per donar resposta a les necessitats plantejades per aquells ODS en els quals més influeix l'impacte de la seva activitat, a través de nombroses accions que, en el seu conjunt, contribueixen a la consecució d'aquests objectius.

ODS que beneficien "El Cap"

Per Mercadona, la innovació és un valor essencial íntegre en el seu Model Responsable de Qualitat Total. Una cultura empresarial diferencial que inclou en l'estratègia de l'empresa accions que s'enquadraran en el marc dels objectius de desenvolupament sostenible (ODS), essent la innovació contínua una de les moltes maneres de ser responsables i satisfer "El Cap". Està directament relacionat amb els ODS 3, 9, 12, 14 i 15. Enquadrat en l'ODS 3, Mercadona treballa per oferir un assortiment variat de productes frescos i saludables, garantint la seguretat alimentària per sobre de tot.

En el marc de l'ODS 9 col·labora amb fabricants i proveïdors per fomentar un creixement compartit i sostenible que genera valor a través del desenvolupament conjunt de millores i novetats com ho és el Model de Coinnovació.

També afecta "El Cap" els ODS 12

i 14, i per això tant Mercadona com els seus proveïdors apliquen bones pràctiques i fomenten la producció responsable, com ho són les polítiques de benestar animal i pesca sostenible.

Innovació social

Mercadona també aposta per la innovació social, reforçant iniciatives ja instaurades, com els jardins urbans situats en les cobertes i façanes de diverses botigues que, a més d'aportar beneficis mediambientals a l'entorn, generen ocupació a persones amb discapacitat intel·lectual, encarregades de la construcció i manteniment d'algunes d'aquestes zones verdes.

També és el cas dels murals de trencadís, presents en la secció de peixateria de tots els supermercats de la cadena, que estan elaborats per més de 1.000 persones amb discapacitat intel·lectual; o l'Estratègia 6.25 per a la reducció de plàstics i la gestió de residus.

- Es reconeix Mercadona com la primera empresa del sector a facilitar dos dies de descans setmanal a la totalitat de treballadors de les seves botigues per promoure la conciliació laboral i familiar

- També s'hi inclou el sistema de subjecció de les ampolles de cervesa que ha introduït el proveïdor Martens en exclusiva per a Mercadona i que substitueix el film de plàstic per un adhesiu per agrupar-les

Marta Morera
Directora de l'Institut Català
d'Energia (ICAEN)

Hem d'adaptar la demanda i el conjunt dels sistemes energètics al nou model futur

Fer front a la situació d'emergència climàtica és el repte més important que viu la humanitat a dia d'avui. El món ja està fent passos importants en la lluita contra el canvi climàtic transformant el model energètic, responsable principal de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH). En el desplegament de l'ODS 7 sobre l'energia accessible, segura, moderna i no contaminant trobem els principis que ens han de guiar en la necessària transició cap a un nou model energètic sostenible.

La Unió Europea vol liderar aquest camí envers la lluita contra el canvi climàtic i la reducció de les emissions de GEH. Amb aquest objectiu, l'any 2021 la Comissió Europea va presentar l'ambiciós paquet Fit for 55, en el qual es defineixen les polítiques i els canvis necessaris per assolir una reducció del 55% de GEH el 2030, amb la clara visió d'assolir la neutralitat climàtica l'any 2050.

Catalunya ha assumit també el repte de la neutralitat climàtica i la descarbonització del sector energètic. En aquesta línia, les bases del Pacte Nacional per a la Transició Energètica i la Llei 16/2017, del Canvi Climàtic, ambdós aprovats el 2017, constitueixen els eixos sobre els quals es fonamenta l'actuació del govern català en aquesta matèria, a fi d'assolir un sistema eficient energèticament, renovable, de generació més distribuïda pel territori, competitiu, democràtic i participatiu.

Per fer front a l'actual situació d'emergència climàtica cal desenvolupar la transició energètica amb una nova governança de les polítiques energètiques i de la resta de polítiques relacionades amb l'energia. Per això estem treballant en la definició de l'avantprojecte de llei de bases de la transició energètica de Catalunya, que tindrà com a objectiu fixar els principis legislatius i les estratègies de la política energètica catalana necessària per dur a terme la transició energètica de Catalunya.

El camí i els objectius a perseguir en els propers anys els hem concretat en

la Prospectiva Energètica de Catalunya 2050 (PROENCAT 2050), presentada aquest mes de febrer. La PROENCAT 2050 ens marca que no només hem de potenciar les energies renovables, sinó que hem d'adaptar la demanda i el conjunt dels sistemes energètics al nou model futur, mitjançant l'aplicació de mesures d'estalvi i eficiència energètica. Per exemple, cal modificar el model de mobilitat, sector que representa el 45% del consum d'energia a Catalunya, i fer la major part dels trajectes amb transport públic, a peu o en bicicleta o, fins i tot, en vehicle elèctric compartit, entès com a servei i no com a propietat. Així, la PROENCAT preveu que el percentatge del transport privat sobre el total passi a representar el 75% actual al 67% l'any 2030 i el 56% l'any 2050.

Necessitem un consum energètic futur més electrificat (mobilitat elèctrica, climatització en edificis i indústria), que ens permeti passar d'un grau d'electrificació actual del 24,8% al 34,2% el 2030, i al 76,4% el 2050. La millora de l'eficiència energètica ha de continuar sent un eix prioritari de la nostra política energètica. Es preveu que la intensitat energètica (relació entre el consum d'energia i el PIB) l'any 2030 es redueixi un 19,3% respecte a l'actual, mentre que aquesta reducció seria del 57,0% l'any 2050.

En definitiva, es preveu que l'any 2050 consumirem menys de la meitat de l'energia que necessitem avui en dia per produir un producte o disposar d'un servei.

D'altra banda, per assolir un sistema energètic descarbonitzat l'any 2050 caldrà augmentar significativament la capacitat de producció renovable, desenvolupant 12.000 MW d'aquí al 2030, per arribar a tenir més de 60.000 MW l'any 2050, majoritàriament d'energia fotovoltaica i eòlica, amb un ús preferent dels espais antropitzats. Així, el camí cap a la descarbonització del sistema energètic el tenim clarament definit. Ara només cal que tots els actors involucrats caminem en el mateix sentit.

Es preveu que l'any 2050 consumirem menys de la meitat de l'energia que necessitem avui per produir un producte

AMB HUMOR

FINESTRA

Presidenta Beth Codina

Director editorial Agustí Danés

Coordinació i redacció Lourdes Corominas

Correctora Cristina Anfruns

Fotografies Albert Llimós; Sara Kurfess,

Gaëlle Marcel, Laura Mitulla i Eduardo Soares

(Unsplash); Catazul (Pixabay) i Flickr

Infografies Eulàlia Rodríguez Tió

Disseny Neus Páez

Publicitat Jordi Roca

Edició i distribució Premsa d'Osona, SA, plaça de

la Catedral, 2 Vic

www.el9nou.cat